

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

PROGRAMA
PENTRU EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

DISCIPLINA DE EXAMEN:
ARTELE SPECTACOLULUI (ARTA ACTORULUI)

NOTĂ DE PREZENTARE

Prezenta programă urmărește să înlesnească pătrunderea în teoria modernă a artei actorului, pentru a da posibilitatea profesorilor din învățământul preuniversitar să-și structureze cunoștințele și activitatea didactică în așa fel încât să poată urmări, în mod coerent, un traseu unitar. Finalitatea studiului artei actorului este complexă:

- aduce o contribuție importantă la formarea personalității tinerilor elevi
- dezvoltă abilitățile de comunicare intrapersonală și exprimarea sinelui
- dezvoltă abilitățile de comunicare interpersonală și capacitatea de a lucra în echipă
- favorizează autocunoașterea și exprimarea autentică
- dezvoltă creativitatea, capacitatea de adaptare și inovare
- dezvoltă capacitatea de a crea strategii pentru rezolvarea diverselor probleme/situații
- dezvoltă simțurile, capacitatea de observare și de interacțiune cu mediul
- dezvoltă inteligența emoțională
- dezvoltă abilitățile motrice și vocale
- favorizează managementul emoțiilor și exersează răspunsul adecvat în situații de criză
- pune în lumină virtualități latente, dezvoltă potențialul individual etc.

În acest scop e foarte important ca Arta Actorului să nu fie privită în chip „tradiționalist” sau „meșteșugăresc”, ca mimare sau ilustrare a unui text sau ca un sistem mai încheșat sau mai puțin încheșat de „tehnici”. În toate marile școli de teatru contemporane, arta actorului deschide un câmp vast de experimentare, de descoperire și autocunoaștere, de cunoaștere și interrelaționare umană.

În cartea sa „O poetică a artei actorului”, profesorul Ion Cojar spune: „Formarea e un delicat proces de recuperare a totalității umane, a întregului potențial individual, un complex formator de noi deprinderi, specifice unei activități de performanță spirituală și psiho-fizică, de depășire a limitelor omului comun. Clasa de arta actorului e un atelier de experimentare și de recuperare a celor cinci simțuri, a tuturor tipurilor de memorie și imaginație, precum și a tuturor proceselor psihice de prelucrare efektivă, nu doar superficial simbolică și mimată a informațiilor senzoriale obținute prin raportarea corectă, onestă, la obiectele statice și subiectele dinamice, vii, precum și la evenimentele din mediul înconjurător, în relația permanentă cu dinamica situațiilor și prin respectarea strictă a temelor și a regulilor stabilite, până la însușirea mecanismului specific al creativității actorului, acela de a transforma convenția (tema propusă) în realitate psihică procesual obiectivă care determină în mod natural, organic și comportamentele adecvate” (Ion Cojar, *O poetică a artei actorului*, Ed. Unitext, 1996).

Programa de față se adresează absolvenților instituțiilor de învățământ superior artistic care vor desfășura activități didactice în cadrul ariei curriculare Arte din învățământul preuniversitar.

Prezenta programă urmărește:

- consolidarea pregătirii de specialitate corespunzătoare competenței didactice, a profesorului de Artă teatrală - arta actorului;
- actualizarea bazei teoretice și practice privitoare la aspectele didactice fundamentale care se leagă de realizarea educației artistice în învățământul general și de specialitate;
- corelarea conținuturilor de specialitate cu planul cadru și curriculum național al actualei reforme în învățământ;
- rezolvarea problemelor de didactică în procesul de învățământ – predare, învățare, evaluare la diferite specialități, ținând cont de ciclurile curriculare, dar și de nivelul aptitudinilor artistice ale elevilor;
- dezvoltarea capacităților de interpretare intra și interdisciplinare a conținuturilor și de formare a unei culturi curriculare.
- valorificarea conținuturilor disciplinei prin construirea unui demers didactic modern, prin proiectare structurată, prin organizarea unor activități de învățare centrate pe nevoile și interesele elevilor, care să faciliteze învățarea eficientă de către elevi a conținuturilor specifice disciplinei;
- dezvoltarea capacităților de evaluare a cunoștințelor și deprinderilor dobândite de elevi cu ajutorul întregului set de instrumente și tehnici de evaluare și reglarea demersului didactic pe baza interpretării informațiilor oferite de rezultatele evaluării.

Pentru a realiza transferul deprinderilor artistice, în cadrul căruia se obține modelarea intenționată a personalității elevului ca viitor consumator de artă sau viitor artist, cadrul didactic trebuie să utilizeze forța educativă a exemplului personal. Astfel, profesorul de educație artistică sau de educație artistică specializată produce dovada concretă a faptului că stăpânește în mod profesionist disciplina pe care o predă, înlăturându-se astfel posibile cazuri de impostură sau de degradare în timp a capacităților artistico-interpretative ale cadrelor didactice. Totodată, proba practică constituie o garanție a profesionalismului în învățământului artistic.

Programa de față cuprinde teme de specialitate din programele școlare pentru învățământul preuniversitar, precum și teme din didactica generală aplicată la metodică specialității.

Prezenta programă este valabilă și pentru absolvenții aparținând minorităților naționale.

Artă teatrală - Arta actorului

- Arta actorului
- Didactica specialității
- Istoria teatrului românesc și a teatrului universal

ARTA ACTORULUI

BIBLIOGRAFIE OBLIGATORIE (SPECIALITATE ȘI DIDACTICA SPECIALITĂȚII):

1. BROOK, Peter, *Spațiul gol*, Editura Unitext, trad. Marian Popescu, 1997 și Editura Nemira 2014
2. COJAR, Ion, *O poetică a artei actorului*, Ed. Paideia în colaborare cu Unitext, ediția a III-a, 1998
3. DARIE, Bogdana; SEHLANEC, Romina; JICMAN, Andreea *Jocuri teatrale. Manual pentru clasele V-VIII*, UNATC Press, Buc.2016
4. DARIE, Bogdana; SEHLANEC, Romina; JICMAN, Andreea, *Arta Teatrului pentru liceeni*, UNATC Press, Buc.2017
5. ROTARU, Dana, *Jocuri teatrale. Manual pentru clasele 0-IV*, UNATC Press, Buc.2016
6. ROTTER, Sylvia, Sindelar Brigitte, *Sus cortina!...pentru viață. Pedagogie teatrală – jocuri și exerciții*, trad. Sabina Topală-Ardelean, Buc., Unatc Press, 2014
7. SPOLIN, Viola, *Improvizație pentru teatru*, trad. Mihaela Bețiu, Unatc Press, 2008 (ediția completă) și 2014 (ediția prescurtată)
8. STANISLAVSKI, Konstantin Sergheevici, *Munca actorului cu sine însuși*; trad. Lucia Demetrius și Sonia Filip, ESPLA, București, 1955; trad. Raluca Rădulescu, editura Nemira, Buc., (vol. 1) 2013, (vol. 2) 2014

TEME:

I. Jocurile teatrale

- Sistemul de învățământ bazat pe Jocuri teatrale dezvoltă gândirea, capacitatea de structurare a problemelor de rezolvat (temelor), de creare a strategiilor necesare rezolvării lor, stimulează intuiția, încurajează experimentarea și descoperirea proprie, dezvoltă comportamentul organic (primul pas și cel mai important al dezvoltării artistice), dezvoltă toate abilitățile psiho-fizice necesare relaționării cu mediul înconjurător și cu partenerii de joc (abilități translate apoi în mod inconștient, deci fără efort, în viața cotidiană).
- Diferența dintre Joc și joacă (jocul din curtea școlii, jocul de cabană, etc.) – Jocul are reguli proprii, pe care copilul le respectă de bunăvoie.¹ Regulie jocului teatral – formează cadrul de experimentare, focusează energia spre îndeplinirea unui obiectiv și stimulează creativitatea (omnime circumstanțelor situației scenice ce va fi studiată mai târziu).
- Caracteristicile jocului – vezi Viola Spolin, *Improvizație pentru teatru* (Unatc Press 2008), capitolul „Experiență creatoare” (p. 49-66).
- Importanța lucrului în grup (de la jocurile de grup și la cele individuale) – teatrul este o artă colectivă (vezi Stanislavski și Viola Spolin).
- descoperirea instrumentelor de lucru prin intermediul Jocurilor teatrale (**Punctul de concentrare** – vezi Viola Spolin, op. cit., p. 70)
- arta actorului ca rezolvare de probleme (de la punctul de atenție la PDC și de aici la problema de rezolvat prin acțiune – vezi Viola Spolin, op. cit., p. 68).
- evoluția de la Jocul teatral la exercițiul de improvizație, complex, conținând parametrii **Situației scenice**: Unde, Cine, Ce, De ce (Cu ce scop, Cu ce motivație). (Viola Spolin și Colceag, Gelu, *Rolul – partitura concretă a actorului între gând și acțiune*, revista *Concept*, vol. 4/nr. 1/2012)

II. Exercițiile de improvizație creează deprinderea ca, utilizând PDC-ul, acționând în mod personal și autentic pentru rezolvarea problemei, comportamentul elevului să fie organic (nealerat de situația convențională propusă de text, de condiția specifică disciplinei: lucrul în grup. Grupul poate fi uneori divizat – o parte acționează, cealaltă privește, rămânând partener egal în experiența comună.)

- ambele grupuri vor analiza obiectiv experiența comună (vezi *Evaluare* – Viola Spolin, op. cit., p. 74, vezi *Etichete și/sau Concepte* – p. 83, *Evitarea Cum-ului* – p. 84)
- etapizarea exercițiilor de improvizație se va face *de la simplu la complex*. Metoda de învățare prin joc, având ca obiectiv obținerea manifestării autentice, totale, organice a individului, este în mod necesar o metodă cumulativă, de experimentare, rezolvare de probleme și descoperire personală: exerciții pentru simțuri, exerciții în care se introduc parametrii situației scenice – *Unde, Cine, Ce* și apoi, cel mai important, cel care motivează acțiunea scenică și definește *Cine-le – Cu ce scop?*

---

¹ Solomon Marcus, *Artă și știință*, Ed. Eminescu, București, 1996, p. 74, 75, 76

„Gândirea înaintea, prin joc, de la cunoscut la necunoscut, de la previzibil la imprevizibil, de la sigur la problematic, de la nimereală la strategie, jocul nu se asociază facilului și neseriosului, ci creației și sensibilității.”

În această perioadă, a studiului preuniversitar cu specific teatral, *Cine-le* va fi întotdeauna persoana, conform principiului stanislavskian *Eu în situația dată*². Dacă, în timpul studiului, persoana devine *personaj*³ acesta este un lucru firesc, datorat specificului exercițiilor, implicării elevului în situația dată, datorită capacității sale de asumare organică și a funcționării imaginației substitutive, dar obținerea personajului nu va fi în niciun caz un scop în sine. Omul-rol va fi întotdeauna egal cu omul-artist, în infinitatea de combinații posibile ale circumstanțelor situațiilor scenice și ale temelor date. [Pentru cursurile cu elevii claselor I-VIII - vezi Viola Spolin, ediția 2008, capitolul *Copiii și teatrul*⁴.]

Unul dintre principiile fundamentale ale metodei jocurilor teatrale, alături de *autenticitate*, este cel al *procesualității* (vezi Viola Spolin, *Expresia colectivă*, p. 20, ediția 2014): Procesul este mai important decât succesul, drumul spre adevăr mai important decât adevărul însuși. Atât la nivelul jocului teatral, cât și al exercițiilor de improvizație sau al textelor individuale sau de grup (scene din dramaturgie) procesualitatea se referă la gândirea efectivă în situația propusă, la încasarea, prelucrarea datelor oferite de regulile jocului/circumstanțele situației și de urmărirea Punctului de concentrare (pentru atingerea Scopului).

III. Abordarea textului

Prima etapă a studiului artei actorului la nivel preuniversitar este preponderent *non-verbală*. Antrenamentul psiho-fizic, jocurile teatrale și exercițiile de improvizație fac parte din această metodă non-verbală, ce pregătește în mod ideal elevul pentru problemele de abordare a textului deoarece îl ajută să deprindă la nivel organic instrumentele de lucru, aceleași într-un joc, ca și într-o scenă, - Punctul de concentrare, urmărirea Scopului, implicarea în circumstanțele date, procesualitatea efectivă.

Gradul de dificultate al textelor abordate va crește treptat (de la literatura pentru copii și tineret, până la poezii/povestiri de genul celor din *La liliaci* de Marin Sorescu sau la complexitatea versului eminescian), în funcție de dezvoltarea organică individuală și a grupului.

Etapele utilizării textului vor fi următoarele:

- în cadrul exercițiilor de improvizație se pornește de la text improvizat (exerciții pentru elementul *Unde*, de exemplu) și se continuă cu schimbul de replici date de profesor (exerciții de tipul *A-B-urilor*).
- paralel, profesorul va introduce textele individuale (propușe de elevi, alese prin consultarea cu profesorul și care vor forma un repertoriu individual): *fabule, poezii, povestiri*.

Pentru Cluburile școlare sau Palatele copiilor, textele pot fi dramatizate pentru a facilita abordarea textului de către elevii cu vârste mai mici (și a evita memorizarea – memorarea mecanică).

Criteriile de evaluare a situațiilor create vor fi guvernate de principiile enunțate de Jerzy Grotowski – *Cred sau nu cred și Înțeleg sau nu înțeleg*. Accentul nu se pune pe o „spunere frumoasă”, cu intonație, ci se va urmări povestirea (și în cazul poeziei !) întâmplărilor descrise de text. Această povestire trebuie să fie logică, coerentă, provocată de gândurile reale ale elevului (aici și acum) ce determină corporalizarea adecvată (fizicalizare).

În plus, dacă abordează texte din dramaturgia românească sau universală, profesorul de arta actorului va ține cont de un criteriu esențial: gradul de dificultate al acestora nu trebuie să depășească capacitatea de înțelegere și rezolvare a problemelor pe care o au elevii în acest moment.⁵

Elevii liceelor de specialitate trebuie să dobândească, de asemenea, capacitatea de a susține un recital (de minim 15 minute) cuprinzând fabule, poezii, povestiri și un monolog. Textele vor fi lucrate conform aceluiași principii ale dezvoltării organice:

- Gândirea efectivă, aici și acum, ținând cont de circumstanțele situației
- Implicarea autentică în situație - Eu în situația dată (și apariția subiectului personal)
- Coerența gândurilor elevului-actor în funcție de datele situației scenice (Ce spun? Cui mă adresez? Cu ce scop?)

Un exercițiu esențial, premergător introducerii textului, este *Conceptul*. Acesta trebuie exersat în cadrul atelierelor de improvizație, astfel încât elevul să dobândească capacitatea de a asuma un nou mod de gândire (și toate comportamentele adecvate ce rezultă din această asumare). Arta actorului este, în primul rând, un mod de a gândi și abia în ordine secundă un mod de a face. – *Ion Cojar*

IV. Alcătuirea unui antrenament colectiv

Fiecare profesor va formula, în funcție de necesitățile grupului, un antrenament cuprinzând exerciții specifice pentru *expresivitatea corporală și verbală*. Desigur, jocurile teatrale exersează expresivitatea trupului, iar rostirea corectă este

---

² Stanislavski, *Munca actorului cu sine însuși*, p. 82

„Eu sunt, în limbajul nostru arată faptul că m-am situat în centrul condițiilor născocite, că simt că mă găsesc în mijlocul lor, că exist în mijlocul vieții închipuite, în lumea lucrurilor imaginate și încep să acționez în propriul meu nume, pe riscul meu și cum îmi poruncește conștiința.”

³ Spolin, Viola, *Improvizație pentru teatru*, ediția prescurtată, 2014, p. 108

⁴ Subcapitole: *Înțelegerea copilului* – p. 321, *Principii fundamentale pentru copilul-actor* – p. 334, *Atelier pentru copii de 6-8 ani* – p. 344

⁵ Altfel, exercițiul de arta actorului va deveni un exercițiu de regie (nu mai lucrează elevul, ci profesorul). Pe de altă parte însă, elevii pot fi împărțiți pe grupuri de lucru de maxim 5 persoane, care să realizeze un proiect: să scrie un text, cuprinzând o înșiruire de situații scenice legate de un subiect coerent, să se distribuie ei înșiși și să-l joace. Rezultatul trebuie să fie un exercițiu de maxim 20 de minute.

consecința nemijlocită a unei gândiri juste; totuși, exercițiile tehnice au rol ordonator și sprijină: 1. dezvoltarea organică și creativă a individului și a grupului; 2. dezvoltarea intelectuală; 3. exprimarea emoțională și relaționarea cu ceilalți.⁶

În debutul studiului se vor aborda exercițiile de conștientizare (awareness), de energizare, apoi cele de mobilitate, apoi exerciții simple care obțin coordonarea (la persoanele aritmice sau necoordonate). Treptat, se abordează exercițiile complexe de sincronizare a individului cu grupul. Se pot utiliza exerciții specifice de încălzire din dansul contemporan, dar și dansuri populare românești, dansuri de societate, etc..

DIDACTICA SPECIALITĂȚII ARTA ACTORULUI

1. Procesul de învățământ ca relație între predare-învățare-evaluare. Caracterul formativ-educativ al procesului de învățământ:

- specificul atelierului de arta actorului – experimentarea practică, lucrul în grup, importanța procesului (succesul e rezultatul procesului și este, mai ales la acest nivel, secundar); relația de împreună-experimentare între profesor și elevi (shareing); specificul învățării artei actorului: descoperirea personală. (vezi Viola Spolin, op. cit., cap. I *Cele șapte aspecte ale spontaneității*, p. 49)

- dezvoltarea capacităților și aptitudinilor personale (atenție, memorie, concentrare, promptitudine, ritm, coordonare, sincronizare etc.) și formarea unor deprinderi legate de tehnicile teatrului (tehnicile teatrului sunt tehnicile comunicării, deci rămân tot timpul vii. – vezi Viola Spolin, op. cit., p. 61);

- exersarea relației cu publicul încă de la primele ateliere de arta actorului (publicul este chiar colegul/colegii de clasă ce participă personal, efectiv, la experiența comună);

- construirea unei ambianțe confortabile emoțional și a unei atmosfere creatoare ce pune premisele performanței;

- etapele desfășurării unui atelier: antrenament, jocuri teatrale, exerciții de improvizație non-verbale și verbale;

- organizarea și îndrumarea studiului colectiv și individual, pe un parcurs cumulativ, de la simplu la complex (fără a sări etape, pentru a nu periclita dezvoltarea organică).

În ce privește *procesul de predare-învățare-evaluare*, în arta actorului profesorul este mai degrabă un bun diagnostician, un ghid capabil să aleagă tehnicile cele mai eficiente de dezvoltare a elevului; nu „predă” profesorul, ci viața însăși, circumstanțele propuse, regulile jocului, natura umană focusată spre îndeplinirea unui scop (a unei teme). *Evaluarea* se face rareori la finalul exercițiului, forma cea mai des întâlnită fiind ghidarea prin *Indicații pe parcurs*. Aceste indicații sunt, evident, o evaluare de etapă și pregătesc evaluarea finală.

2. Proiectarea atelierului de arta actorului-demers de organizare anticipată a activității didactice:

a. cunoașterea programei (lecturare, asimilare) în perspectiva corelării conținuturilor și a activităților de învățare cu obiectivele/competențele acesteia.

b. proiectarea atelierului prin prisma realizării obiectivelor/competențelor cadru (realizarea unui model de proiectare pentru desemnarea activităților de învățare în care vor fi implicați elevii, a selectării resurselor celor mai eficiente).

c. strategii didactice de realizare a conținuturilor programei, conforme cu etapele de predare a atelierului. Ordinea problemelor de studiat este stabilită de fiecare profesor în parte în funcție de necesitățile grupului, dar se va ține cont de parcursul propus de Stanislavski și concretizat de metoda Violei Spolin, exercițiile fiind, de asemenea, *adaptate vârstei elevilor*: Orientare, Sensorialitate conștientă, Relație fizică, Relație verbală (toate conduse de principiul autenticității).

d. constituirea demersului didactic pentru realizarea unui învățământ centrat pe elev.

3. Metode și mijloace didactice specifice:

- Jocuri teatrale, exerciții de improvizație, repertoriul personal;

- Metodologia specifică atelierului de arta actorului (vezi Viola Spolin, op. cit., p. 66): Rezolvarea de probleme, Indicația pe parcurs, Echipele și prezentarea problemei, Evaluarea, Cadrul fizic al studiului de arta actorului (p. 80), Principii și Puncte de reper (p. 85).

- studiul situației simple (de la A-B-urile cu schimb de 6-8 replici date, la scene adecvate din dramaturgia românească sau universală)

- viziunea de spectacole – modalitate de formare a capacității de selectare a valorilor artistice (a gustului artistic) și, implicit, modalitate de structurare a personalității elevului;

- corelarea studiului artei actorului cu mijloacele de expresie ale altor discipline (literatură, educație plastică, educație vizuală, design, scenografie, arta costumului, etc.).

ISTORIA TEATRULUI UNIVERSAL

1. Etape în evoluția tragediei antice grecești: Eschil (*Orestia*), Sofocle (*Antigona*) și Euripide (*Medeea*).
2. Modalități de realizare dramatică în teatrul medieval european: valoarea de generalizare a metaforei și parabolei în *mistere* și *miracole*.

---

⁶ vezi K.S. Stanislavski, *Munca actorului cu sine însuși: Destinderea mușchilor* – p. 132, *Dezvoltarea expresivității trupului* – p. 400, *Plastica* – p. 410, *Dicțiunea și canto* – p. 428, *Vorbirea pe scenă* – p. 450

3. Aspecte comune și particularități în teatrul renascentist: Commedia dell'arte și afirmarea actorului profesionist (Andrea Perrucci: *Despre arta reprezentației dinainte gândite și despre improvizatie*); spectacolul religios, spectacolul popular și spectacolul de curte în „secolul de aur“ spaniol (Lope de Vega: *Câinele grădinarului*).
4. Teatrul elisabetan și „cazul“ Shakespeare: apariția profesioniștilor în teatru (actori, manageri, dramaturgi); arhitectura spațiului de joc; direcții noi de expresie teatrală prin dramaturgia lui Shakespeare – tragedie, comedie, piese istorice (*Hamlet, Visul unei nopți de vară, Richard al III-lea*).
5. Rolul clasicismului francez în dezvoltarea teatrului. Respectarea normelor în construcția dramatică: Racine (*Fedra*), Corneille (*Cidul*); revoluționarea genului comic: Molière (*Avarul*).
6. Secolul luminilor. Teoria artei actorului la Diderot (*Paradox despre actor*). Implicarea socială a teatrului – Beaumarchais (*Bărbierul din Sevilla*). Evoluție și tradiție în teatrul italian: controversa Gozzi (*Regele cerb*) și Goldoni (*Slugă la doi stăpâni*).
7. Teatrul german între politic, social și etic: Goethe (*Faust*). Refuzul normelor și elogiul iubirii în romantismul francez Hugo (*Hernani*).
8. Teatrul rusesc și contribuția lui la evoluția artei scenice: de la Gogol (*Revizorul*) la Cehov (*Pescărușul, Unchiul Vanea, Trei surori, Livada de vișini*) și de la Cehov la Gorki (*Azilul de noapte*).
9. De la romantism la realism, de la adevăr psihologic la expresionism: problema libertății individuale și a căutării vocației la Ibsen (*Nora*) și Strindberg (*Domnișoara Iulia*).
10. Repere majore în teatrul de expresie anglo-saxonă al secolului XX: critica socială de la George Bernard Shaw (*Pygmalion*) la „furioșii“ englezi (John Osborne: *Privește înapoi cu mânie*).
11. Repere majore în teatrul de expresie anglo-saxonă al secolului XX: teatrul american de la tragedia modernă (Eugene O'Neill: *Din jale se întrupează Electra*) la drama omului în societatea contemporană la Arthur Miller (*Vrăjitoarele din Salem*) și Tennessee Williams (*Un tramvai numit dorință*).
12. Poetici ale teatrului contemporan: teatrul epic și noua tehnică de interpretare la Bertolt Brecht (*Micul Organon*); revalorificarea moștenirii lui Shakespeare și poetica spațiului gol la Peter Brook (*Spațiul gol*); teatrul ca „întâlnire magică“ între actor și spectator la Jerzy Grotovski (*Spre un teatru sărac*).
13. Direcții novatoare în teatrul modern și postmodern: de la „măștile“ lui Pirandello (*Șase personaje în căutarea unui autor*) și teatrul absurdului (Eugene Ionesco: *Rinocerii*) până la falimentul umanității în dramaturgia lui Beckett (*Așteptându-l pe Godot*) și intertextualismul postmodern la Heiner Müller (*Hamletmaschine*).
14. Artă spectacolului în epoca postmodernă: implicare socială, cercetare, educație, interdisciplinaritate, noi tendințe în opera unor creatori reprezentativi: Augusto Boal (teatru comunitar), Pina Bausch (teatru dans), Ariane Mnouchkine (Cirque du Soleil), Robert Wilson (teatru-imagină), Robert Lepage (teatru multimedia). [sursa de informare pentru acest subiect: internet]

ISTORIA TEATRULUI ROMÂNESC

1. Manifestări cu caracter de spectacol în spațiul cultural românesc (obiceiuri populare cu elemente de spectacol). Rolul teatrului în constituirea statului român modern (programul *Daciei literare*) și primele spectacole în limba română pe teritoriul celor trei principate. Primele școli de teatru: Școala Filarmonică și Conservatorul Filarmonic-Dramatic (membri fondatori, profesori, programe, spectacole, elevi).
2. Direcții și reprezentanți ai școlii românești de actorie în a doua jumătate a secolului al XIX-lea: Matei Millo, Mihail Pascaly, Grigore Manolescu, Frosa Vlasto etc. Inaugurarea Teatrului Național din București - 1852.
3. Vasile Alecsandri și rolul său în constituirea unei dramaturgii naționale. Primul personaj românesc: Coana Chirița – Vasile Alecsandri (*Chirița în provincie*).
4. Drama istorică românească: teme și eroi reprezentativi la B.P. Hașdeu (*Răzvan și Vidra*); A. Davila (*Vlaicu-Vodă*), B. Delavrancea (*Apus de Soare*).
5. I.L. Caragiale – modalități și procedee comice în *O scrisoare pierdută, O noapte furtunoasă, D'ale carnavalului*. Modernitatea lui Caragiale.
6. Diversificarea genului comic în primele decenii ale secolului XX: Tudor Mușatescu (*Titanic vals*), G. Ciprian (*Capul de rățoi*), Al. Kirițescu (*Gaițele*).
7. Teatrul lui Mihail Sebastian – între comedia lirică și pragmatismul societății interbelice (*Jocul de-a vacanța; Steaua fără nume*).
8. Eroii exponențiali în dramaturgia lui Camil Petrescu (*Jocul ielelor, Suflete tari*).
9. Dimensiunea filosofico-poetică a pieselor lui Lucian Blaga (*Meșterul Manole, Cruciada copiilor etc.*)
10. Teatrul ca parabolă a existenței umane – de la D.R. Popescu (*Acești îngeri triști*) la Marin Sorescu (*Matca*).
11. „Comedia umană“ în teatrul postbelic: de la Teodor Mazilu (*Proștii sub clar de lună*) la Matei Vișniec (*Angajare de clovn*).
12. Regizori români: Ion Sava, Sică Alexandrescu, Liviu Ciulei, Lucian Pintilie, Aureliu Manea, Radu Penciulescu, David Esrig, Valeriu Moisescu, Andrei Șerban, Mihai Măniuțiu, Alexandru Dabija, Silviu Purcărete. [sursa de informare: vezi Bibliografie facultativă]
13. Actori români ai secolului XX. Direcții în dramaturgia românească de după 1990 – teme, stiluri, proiecte reprezentative.

Arta actorului. Bibliografie facultativă de specialitate și didactica specialității

1. Albu, Gabriel, *O psihologie a educației*, Institutul European, 2005
2. Allain, Paul și Harvie, Jen, *Ghidul Routeledge de teatru și performance*, Ed. Nemira, București, 2012
3. Apostol, Radu, *Teatru ca metodă. Teatru educațional*, UNATC Press, Buc.2018
4. Apostol, Radu, *Teatru social. Perspective asupra rolului teatrului în raport cu societatea*, UNATC Press, Buc.2018
5. Appia, Adolphe, *Opera de artă vie*, Ed.Unitext, București, 2000
6. Artaud, Antonin, *Teatrul și dublul său*, Ed. Echinoc, Cluj-Napoca, 1997
7. Bețiu, Mihaela, *Elemente de analiză a procesului scenic*, UNATC Press, Buc.2018
8. Bețiu, Mihaela: *Ghidul candidatului la actorie*, UNATC Press, Buc.2016
9. Boal, Augusto, *Jocuri pentru actori și non-actori*, Fundația Concept, București, 2005
10. Brecht, Bertolt, *Scrieri despre teatru*, trad. Corina Jiva, Editura Univers, Buc., 1977
11. Cerghit, Ioan, *Metode de învățământ*, editura Polirom, Iași, 2006
12. Ciocșirescu, Thomas, *Cuvântul în arta teatrului*, UNATC Press, Buc.2018
13. Ciocșirescu, Thomas: *Curs de vorbire pentru actori și formatori*, UNATC Press, Buc.2017
14. Ciulei, Liviu, *Articole 1956-1979*, în revista *Concept*, Unatc Press, vol. 3/nr. 2/decembrie 2011 (p. 87-159)
15. Covătaru, Valeria, *Cuvinte despre cuvânt*, Casa de editură Mureș, Tg-Mureș, 1996
16. Cucuș, Constantin, *Pedagogie*, editura Polirom, București, 2006
17. Darie, Bogdana, *Arta Actorului, complex atitudinal în analiză interdisciplinară*, UNATC Press, Buc.2018
18. Darie, Bogdana, *Curs de arta actorului. Improvizație*, UNATC Press, Buc.2015
19. Darie, Bogdana; Sehlanec Romina; Jicman Andreea: *Jocuri teatrale. Manual pentru clasele V-VIII*, UNATC Press, Buc.2016
20. Gheorghiu, Mircea: *Actorul și natura umană. Curs de arta actorului*, UNATC Press, Buc.2017
21. Gîlea, Marius, *Despre improvizație*, UNATC Press, Buc.2018
22. Gîlea, Marius: *Primii pași în arta actorului. Curs practic*, UNATC Press, Buc.2017
23. Goleman, Daniel, *Inteligența emoțională*, Curtea Veche Publishing, București, 2008
24. Goleman, Daniel, *Inteligența socială*, Curtea Veche Publishing, București, 2007
25. Gorceakov, N, *Lecțiile de regie ale lui K. S. Stanislavski. Convorbiri și note de repetiții*, trad. Petru Comarnescu și Ion Vasile Costin, ESPLA, Buc., 1955
26. Grotovski, Jerzy, *Spre un teatru sărac*, Editura Unitext, trad. G. Banu și Mirella Nedelcu-Pătoreanu, Buc., 1998
27. Ianegic, Raluca, *Însemnări pe marginea curentului teatru-dans*, revista *Concept*, vol. 7/nr. 2/dec. 2013, Unatc Press; *Permanențe ale dansului modern*, revista *Concept*, vol. 4/nr. 1/2012, Unatc Press
28. Johnstone, Keith, *Impro for Storytellers*, Routledge/Theatre Arts Books, New York
29. Lecoq, Jacques, *Corpul poetic*, Ed. ArtSpect, Oradea, 2009
30. Lucaci, Liviu: *Nașterea actorului*, UNATC Press, Buc.2017
31. Oprea, Crenguța L., *Strategii didactice interactive*, ed. a IV-a, ed. Didactică și Pedagogică, Buc., 2009
32. Pânișoară, Ion-Ovidiu, *Comunicarea eficientă*, ediția a III-a revăzută și adăugită, Ed. Polirom, Colecția Collegium. Științele educației, Iași, 2008
33. Pânișoară, Ion-Ovidiu, *Profesorul de success, 59 de principii de pedagogie practică*, Ed. Polirom, Colecția Collegium. Științele educației, Iași, 2009
34. Pease, Allan, *Limbajul trupului*, Ed. Polirom, Iași, 1993
35. Robinson, Ken, *O lume ieșită din minți. Revoluția creativă a educației*, Editura Publica București, 2011
36. Roco, Mihaela, *Creativitate și inteligență emoțională*, Ed. Polirom, Iași, 2001, p. 52
37. Rotaru, Dana, *Actorul român între teorie și practică*, UNATC Press, Buc.2018
38. Rotaru, Dana: *Actorul de Musical sau Tripla Amenințare*, UNATC Press, Buc.2017
39. Rotaru, Dana: *Jocuri teatrale. Manual pentru clasele 0-IV*, UNATC Press, Buc.2016
40. Stanciu, Carmen, *Teatru-dans – un spectacol total*, revista *Concept*, vol. 6/nr. 1/iunie 2013, Unatc Press
41. Stanislavski, K.S., *Viața mea în artă*, trad. I. Flavius și N. Negrea, Ed. Cartea Rusă, București, 1958
42. Wooster, Roger, *Contemporary Theatre in Education*, Intellect Books, 2007
43. XXX, revista *Caietele bibliotecii UNATC*, editată de Departamentul de Cercetare din cadrul UNATC „I.L. Caragiale” București, UNATC PRESS (coordonatori: conf. univ. dr. Carmen Stanciu, lect. univ. dr. Mihaela Bețiu)
44. XXX, revista *Colocvii teatrale*, editată de Centrul de Cercetare - Arta Teatrului. Studiu și Creație din cadrul Universității de Arte „George Enescu” Iași, Facultatea de Teatru, Editura Artes (redactor coordonator conf. univ. dr. habil. Anca Ciobotaru)
45. XXX, revista *CONCEPT*, editată de Departamentul de Cercetare din cadrul UNATC „I.L. Caragiale” București, UNATC PRESS (redactor coordonator lect. univ. dr. Mihaela Bețiu)
46. XXX, revista *UNATC Journal of Drama Teaching*, editată de Master Pedagogie Teatrală UNATC, UNATC Press (redactor coordonator conf.univ.dr. habil. Bogdana Darie)

Istoria teatrului românesc și universal – Bibliografie

1. Aristotel, *Poetica*, editura Academiei RPR, traducerea D.M. Pippidi, București, 1965

2. Banu, George, *Reformele teatrului în secolul reînnoirii*, editura Nemira, Buc., 2011 (cap. VII: Spectacolul românesc și modurile de comunicare)
3. Banu, George, *Scena modernă, mitologii și miniaturi*, editura Nemira, Buc., 2014
4. Banu, George, *Shakespeare, lumea-i un teatru*, editura Nemira, Buc., 2010
5. Banu, George, *Teatrul de artă, o tradiție modernă*, editura Nemira, Buc., 2013
6. Barthes, Roland, *Despre Racine*, ELU, București, 1969
7. Baty, Gaston și Chavance, Réne *Viața artei teatrale*, traducerea Sanda Râpeanu, editura Meridiane, București, 1969
8. Berlogea Ileana, *Teatrul și societatea contemporană*, Editura Meridiane, București, 1985
9. Boileau, *Arta poetică*, traducerea I. Marinescu, ESPLA, 1957
10. Brăescu, Ion, *Clasicismul în teatru*, editura Meridiane, București, 1971
11. Burgess, Anthony, *Shakespeare*, traducerea Sorana Corneanu, editura Humanitas, 2002
12. Călinescu, Matei, *Clasicismul*, editura Tineretului, București, 1968
13. Cristea, Mircea, *Teatrul experimental contemporan*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1996
14. Drimba, Ovidiu, *Istoria teatrului universal*, editura Saeculum, București, 2000
15. Ghițulescu, Mircea, *Istoria literaturii dramatice române contemporane (1900-2000)*, Albastros, Buc., 2000
16. Horațiu, *Arta poetică*, traducerea Constantin Niculescu, ESPLA, 1959
17. Huizinga, Johan, *Homo ludens*, editura Humanitas, București, 2002
18. Nistor, Ana-Maria, *Cele mai frumoase 100 piese de teatru povestite pe scurt*, editura Orizonturi, 2012
19. Pandolfi, Vito, *Istoria Teatrului Universal*, editura Meridiane, București, 1971
20. Patlanjoglu, Ludmila, *Regele Scamator Ștefan Iordache*, Editura Curtea Veche, București, 2008
21. Perrucci, Andrea, *Despre arta reprezentăției dinainte gândite și despre improvizație*, traducerea Olga Mărculescu, editura Meridiane, București, 1982
22. Petrescu, Camil, *Modalitatea estetică a teatrului*, editura Enciclopedică română, București, 1971
23. Popescu, Marian, *Scenele teatrului românesc, 1945-2004. De la cenzură la libertate*, Editura Unitext 2004
24. Saiu, Octavian, *Ionescu/Ionesco: un veac de ambiguitate*, Editura Paideia, București, 2011
25. Tonitza-Iordache, Michaela și Banu, George, *Arta teatrului*, Ed. Nemira, București, 2005
26. Tonitza-Iordache, Mihaela, *Despre joc*, Editura Junimea, Iași, 1980
27. Vianu, Tudor, *Estetica*, Editura pentru Literatură, București, 1968
28. Zamfirescu, Ion, *Istoria universală a teatrului*, vol. I, ESPLA, 1958; vol. II și III, ELU, București, 1958-1968

NOTĂ:

Sunt obligatorii documentele școlare reglatoare în vigoare: planuri-cadru, programe școlare, programele pentru examenele și evaluările naționale și manualele cuprinse în Catalogul manualelor școlare, valabile în învățământul preuniversitar în anul susținerii concursului